

Luc Quadackers

Is het niet vreemd dat het accountantsberoep geen voortdurende toegankelijke geschiedschrijving faciliteert, vraagt Luc Quadackers zich af. Het beroep verdient dat wel.

DISCUSSIE | Column | 03 september 2021

Schrijven we genoeg geschiedenis?

Leren accountants van het verleden? Misschien niet genoeg. Maar we kunnen accountants wel beter in staat stellen om kennis te nemen van de historie van het beroep. Dat vraagt om betere vastlegging en toegankelijkheid van geschiedkundige informatie. Enkele gedachten, rijp en groen.

Kees Camfferman en ik werken aan een geschiedenisboek over het accountantsberoep (van de jaren zestig tot ongeveer 1995). Dit boek is het derde historische werk op rij, na de boeken van De Vries (*Geschiedenis der Accountancy in Nederland: Aanvang en Ontplooiing 1895-1935*; gepubliceerd in 1985) en De Hen, Berendsen en Schoonderbeek (*Hoofdstukken uit de geschiedenis van het Nederlandse accountantsberoep na 1935* (loopt tot ruwweg 1970); uitgegeven in 1995).

Het schrijven vergt veel tijd (en vooral ook het vinden van tijd) en het is een uitdagende klus, een zoektocht door het informatiemoeras. Een gewaarwording die vaak optreedt is dat veel historische discussies en ontwikkelingen een feest der herkenning vormen met betrekking tot actuele gebeurtenissen. Dat biedt perspectief, inzicht, relativering en soms zelfs houvast. Het is toch interessant om te zien dat, bijvoorbeeld, zorgen op het gebied van voortschrijdende automatisering ('wordt de accountant overbodig?'), onafhankelijkheid of het uitbreiden van de reikwijdte van de accountantscontrole vijftig jaar geleden ook aan de orde waren? En toen 'gingen de ontwikkelingen al extreem snel'.

NBA (en eerder NIVRA) hecht gelukkig belang aan de geschiedkundige achtergrond, getuige de genoemde boeken die zij mogelijk maken. Het was bij het eerste boek echter al lastig om een geschikte historicus te vinden. De reservering voor het eerste boek stond jarenlang op de NIVRA-balans, voordat De Vries er uiteindelijk mee aan de slag ging.

En wat volgens mij vooral knelt: er worden geen structurele middelen vrijgemaakt voor geschiedschrijving of slimme vastlegging die geschiedschrijving beoogt. Geschiedkundige publicaties zijn tot nu eigenlijk altijd ad-hoc-projecten geweest. Naast de genoemde boeken publiceren accountantskantoren met enige regelmaat jubileumboeken (of misschien beter: 'publiceerden', want je ziet ze al niet meer?). Die boeken zijn met wat moeite nog wel tweedehands te krijgen. Ik vraag me wel af welk percentage van de (jonge) werknemers van accountantskantoren die boeken ook daadwerkelijk heeft gelezen. Of zelfs van het bestaan weet. Het percentage overstijgt het lage btw-tarief vast niet. En dan zijn er natuurlijk wetenschappelijke internationale publicaties. Daar zitten parels tussen, die door de gemiddelde accountant helaas lastig worden gevonden. Het lezen en doorgronden is dan nog weer een ander verhaal.

Het ad hoc periodieke karakter van de geschiedschrijving is aan de ene kant natuurlijk goed, want je hebt afstand nodig om iets neutraal met een historische bril te kunnen beschouwen. Aan de andere kant moeten we misschien de volgende vraag stellen: is het niet vreemd dat het accountantsberoep geen voortdurende toegankelijke

geschiedschrijving faciliteert? Dat verdient het beroep toch? Je kunt beargumenteren dat dit thuishoort op een universiteit. Helaas scoor je als universitair onderzoeker slechts magere publicatiepunten met algemeen historische overzichtswerken. Het helaas logische gevolg is dat er niet echt een systematische historische vastlegging en beschouwing plaatsvindt. Het heeft geen prioriteit. Maar het is wel belangrijk.

Ik zie namelijk nog een ander risico. Publicaties van accountantskantoren verdwijnen na een aantal maanden gewoonweg van hun websites. Dat is beleid. Ook sommige publicaties van de NBA van enkele jaren geleden moet je nu al zien op te snorren via usb-sticks van kennissen. Veel vrij recente publicaties zijn dus nu eigenlijk al niet meer te vinden. Er gaat historie verloren, terwijl dat niet hoeft. Ter vergelijking: in het Rijksarchief zijn volledige papieren dossiers van NIVRA-commissies beschikbaar, waarin – doorlopend genummerd – alle documenten volgtijdelijk zijn terug te vinden: bronmaterialen, notulen, publicaties enzovoort. Ik weet niet hoe dat soort zaken op dit moment wordt vastgelegd. Ik vraag me wel eens af of iemand die in 2070 het jaar 2020 onderzoekt op dezelfde manier georganiseerd informatie terug kan vinden als iemand die op dit moment het jaar 1970 onderzoekt. Ik heb mijn twijfels. En dat ondanks – en misschien wel als gevolg van – het digitale tijdperk.

Een aantal ideeën die mogelijk kunnen helpen:

- Een betere centrale opslag van alle publicaties op het gebied van accountants(controle).
- Een betere vastlegging (en structurering) van gebeurtenissen, ontwikkelingen, bestuurs- en commissiewerk, publicaties et cetera, zodat die voor geschiedkundige doeleinden kunnen worden gebruikt.
- Het vastleggen van nog niet vastgelegde historische kennis (aan de hand van interviews met de ‘oude garde’ en experts).
- Tussentijdse (bijvoorbeeld jaarlijkse) samenvattingen van de stand van zaken in de accountancy. Dat kan bijvoorbeeld door een boekje met interviews met enkele toezichthouders, regelgevers, accountants, cliënten en critici. Die interviews vormen dan een ingedikte versie van wat er in het afgelopen jaar is gebeurd. Ik begrijp dat dit dan meningen/visies zijn, maar het geeft toch een overzichtelijk beeld van wat er speelt. Vervolgens kun je eens in de vijf jaar een vijfjaarsoverzicht maken, et cetera.
- Het faciliteren van *ongoing* (parttime) geschiedschrijving (gesponsord door NBA, FAR en/of kantoren). Continu denken en vastleggen met een historische bril. Naast (en mede op basis van) de interviews in voorgaande bullet, leidt dit onder andere tot periodieke tussentijdse historische terugblikken. En tot het verzamelen, structureren en bewaren van relevante informatie, met geschiedschrijving (en begrip) als uitgangspunt.
- Een betere ontsluiting van (bestaande) geschiedkundige informatie (waarin bijvoorbeeld het [Auditpedia](#)-initiatief een rol kan spelen).

To be continued, hopelijk.

Luc Quadackers is eigenaar van Margila.

GERELATEERD

NIEUWS | 25 oktober 2021

Professor Johan de Vries overleden

Prof. dr. Johan de Vries, auteur van een boek over het ontstaan van het Nederlandse accountantsberoep, is op 13 oktober jl. overleden. Hij werd 94 jaar oud. →

MAGAZINE | 18 december 2020

125 jaar in 25 fragmenten

125 jaar accountantsberoep betekent ook 125 jaar (De) Accountant, in een wisselende frequentie per jaar. Begonnen als kwartaalblad in 1895, later terug naar twee... →

MAGAZINE | 06 november 2020

Over kloven en breidelen

Waar hield men zich zoal mee bezig, op een doordeweekse Accountantsdag in 1970? Deel vijf in een reeks ter gelegenheid van 125 jaar accountantsberoep in Nederland. →

MAGAZINE | 11 september 2020

De allereerste De Accountant

Wat stond er in 1895 in de allereerste editie van het instituutblad De Accountant? Deel vier in een reeks ter gelegenheid van 125 jaar accountantsberoep in Nederland. →

MAGAZINE | 10 juli 2020

Zeventigjarig jubileum met een olifant

Een jubileumdiner van het accountantsinstituut in 1965, met een olifant aan tafel. Deel drie van een reeks ter gelegenheid van 125 jaar accountantsberoep in Nederland. →
